

Δημόσιος Διάλογος άνω και κάτω από την πόλη: η μελέτη περίπτωσης της Διονυσίου Αεροπαγίτου

Ασημάκη Ευσταθία (Αρχιτέκτων Μηχανικός), Δεσινιώτη Βασιλική, Ζώγκου Γεωργιάνα, Καρβούνη Παναγιώτα, Μαρκόγλου Κωνσταντίνα (Αρχαιολόγοι)

ef.asimaki@gmail.com, vasilikidesinioti@gmail.com, gzogkou@yahoo.com, giotakarv@gmail.com, kon.markoglou@gmail.com

Περιγραφή/Εισαγωγή/Περίληψη

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος «Θέμα Σχεδιασμού I&II» του ΔΠΜΣ «Διαχείριση μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» του ΕΚΠΑ, με τίτλο: *Η πόλη άνω κάτω: Ανάδειξη αρχαιοτήτων εν υπογείω*. Στόχος της είναι η ανάδειξη των «κρυμμένων» (υπόγειων και μη) αρχαιολογικών χώρων στο κέντρο της Αθήνας, μέσω μιας συνολικής πρότασης διαχείρισης, η οποία περιλαμβάνει την ανάπλαση και αξιοποίηση της περιοχής μελέτης, αναδύοντας την έρευνα που έχει απασχολήσει τον κλάδο της δημόσιας αρχαιολογίας (community archaeology).

Παρουσιάζεται η σχεδιαστική πρόταση ανάδειξης τμήματος του πεζοδρόμου της Διονυσίου Αεροπαγίτου, στην νοτιοδυτική πλαγιά του λόφου της Ακρόπολης, όπου λαμβάνει χώρα το Ιερό της Νύμφης και η καταχωμένη έπαυλη υστερορωμαϊκών χρόνων σε κοντινή απόσταση από το Ιερό. Παρ' ότι βρίσκονται σε έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς και πολιτιστικούς άξονες της πόλης, τα δύο αυτά μνημεία δεν είναι γνωστά στο κοινό. Με την παρούσα μελέτη επιχειρούμε να εντάξουμε στους πολιτιστικούς περιπάτους των κατοίκων και του ευρύτερου κοινού τα μνημεία με τον δημόσιο χώρο που δημιουργείται μέσω της ανάπλασης μιας πλατείας με χαρακτήρα δημόσιου διαλόγου. Επομένως, σκοπός της πρότασης είναι η διαμόρφωση ενός χώρου στάσης, συνάντησης, βιωματικής εμπειρίας του επισκέπτη και πληροφόρησής του (info point) για το ιστορικό και αρχαιολογικό αφήγημα των ευρημάτων του χώρου. Τέλος, το σημείο παρέμβασης προτείνεται ως σημείο έναρξης μιας πολιτιστικής διαδρομής, αποσκοπώντας τη ένταξή της σε ένα ευρύτερο δίκτυο όδευσης και σύνδεσης των συνολικών υπόγειων – «κρυμμένων» χώρων του ιστορικού κέντρου της πόλης.

Θεωρητικό Πλαίσιο/Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Το ιστορικό κέντρο των Αθηνών περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό υπόγειων αρχαιολογικών καταλοίπων που εντοπίζονται είτε σε ιδιωτικά κτήρια είτε στο δημόσιο ιστό της πόλης. Η μελέτη περίπτωσης περιλαμβάνει δύο μνημειακά σύνολα των ιστορικών χρόνων που τοποθετούνται επί της οδού Διον. Αεροπαγίτου. Πρώτο είναι το Ιερό της Νύμφης, το οποίο παρουσιάζει ιστορική και αρχαιολογική αξία, λόγω της σύνδεσής του με την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά που το συνοδεύει. Επιπλέον, η Υστερορωμαϊκή έπαυλη έχει κυρίως αρχαιολογική και καλλιτεχνική αξία με μοναδικά ευρήματα για τον χώρο και την αρχαιολογική έρευνα.

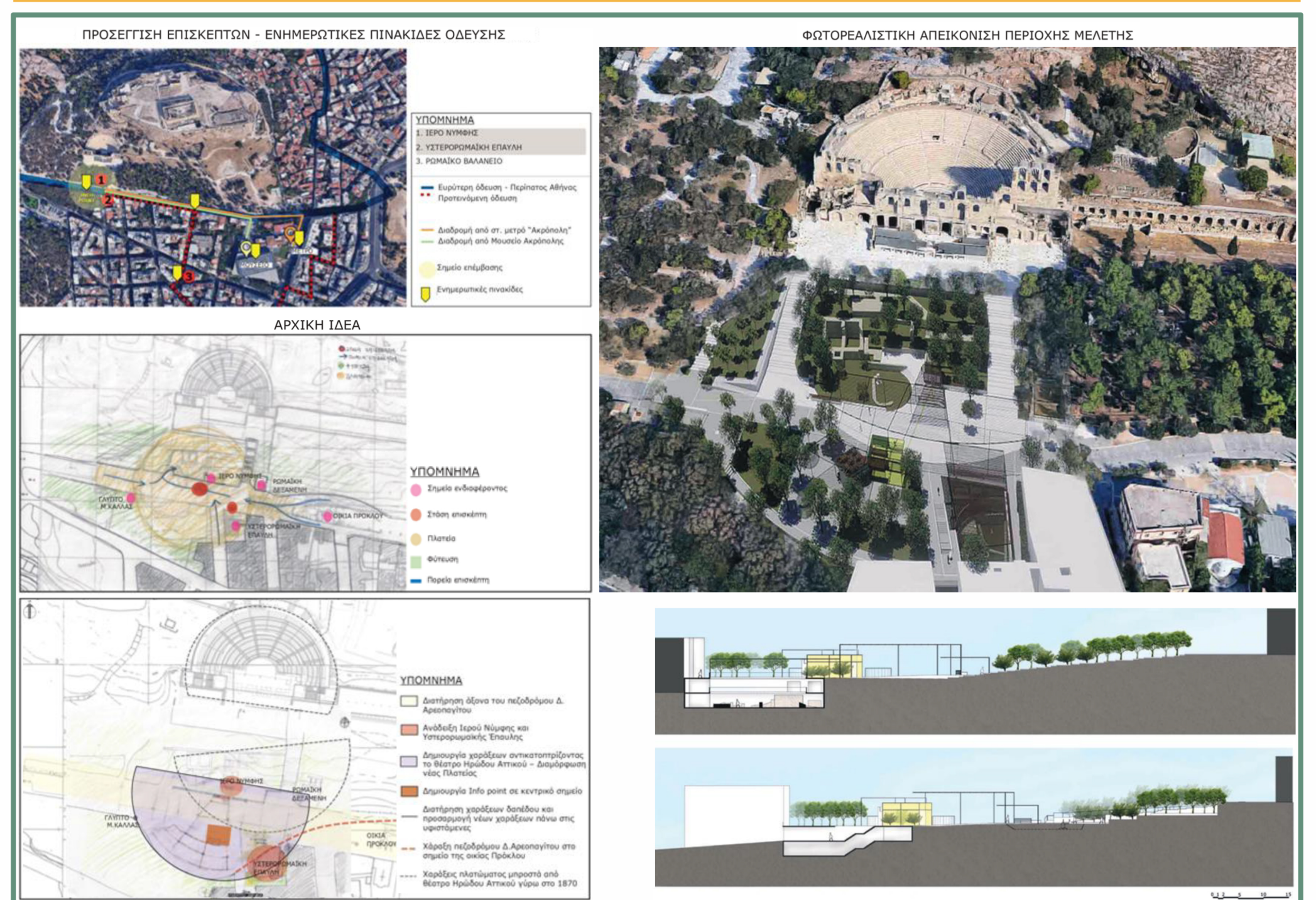
Η μη αξιοποίηση των παραπάνω τα καθιστά άγνωστα στο ευρύ και ακαδημαϊκό κοινό, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τις ελάχιστες βιβλιογραφικές αναφορές. Το έργο της ΔΙΠΥΛΟΝ «Χαρτογραφώντας τις αρχαιότητες των Αθηνών» καθώς και η συνεργασία με την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων αποτέλεσαν σημαντικό οδηγό για την παρούσα μελέτη.

Μεθοδολογία/Σχεδιασμός της Έρευνας

Η μεθοδολογία της έρευνας ακολούθησε τις παρακάτω θεματικές:

- Επιλογή υπόγειων ή «κρυμμένων» αρχαιολογικών χώρων
- Ανάλυση επιλεγμένων χώρων (τοποθεσία & προσβάσεις)
- Ιστορική & αρχαιολογική έρευνα
- Αναγνώριση μειονεκτημάτων & πλεονεκτημάτων
- Ερωτηματολόγιο – Έρευνα κοινού
- Πρόγραμμα διαχείρισης - Στόχοι
- Σχεδιαστική πρόταση ανάδειξης

Αποτελέσματα/Περίπτωση Μελέτης

Μέσω του αστικού σχεδιασμού επιδιώκεται η δημιουργία ενός δημόσιου χώρου με την δυνατότητα στάσης, συνάντησης και κοινωνικοποίησης του επισκέπτη, ενώ παράλληλα έρχεται σε επαφή με τις αναδυόμενες αρχαιότητες μέσω βιωματικών και διαδραστικών μέσων για τη βέλτιστη ενημέρωσή του. Ο σχεδιασμός επιδιώκει να συμπεριλάβει όσο το δυνατόν περισσότερες κοινωνικές ομάδες.

Συμπεράσματα/Μελλοντική Έρευνα

Συμπερασματικά, το πείραμα ενός δημόσιου διαλόγου μεταξύ αρχαιοτήτων και κοινού φάνηκε πως μπορεί να επιτευχθεί και να αποτελέσει το έναυσμα για περαιτέρω ερευνητικές προσεγγίσεις. Η σχεδιαστική πρόταση ακολουθεί αναστρέψιμες μεθόδους, οι οποίες μπορούν να αναπροσαρμόζονται στις εκάστοτε κοινωνικές ανάγκες και μεταβολές του δημόσιου χώρου, μέσω του συμμετοχικού σχεδιασμού. Η συνεργασία επιστημόνων, φορέων και μελών της τοπικής κοινότητας έχει αποδειχθεί ότι μπορεί να βοηθήσει σε μια συμπεριληπτική σχεδίαση του χώρου για την αξιοποίησή του καθολικά.

Παράδειγμα αυτού του συμμετοχικού σχεδιασμού αποτελεί η παρούσα μελέτη η οποία διενεργήθηκε με τη συνεργασία διαφορετικών μεταξύ τους ειδικοτήτων (συμβούλοι διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς, αρχαιολόγοι, αρχιτεκτόνες κ.ά.).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία/Πηγές

- Αλεξανδρή, Ό. (1969) Διονυσίου Αεροπαγίτου και Προπυλαίων, Αρχαιολογικό Δελτίο, Τόμος 24, Μέρος: Β1-Χρονικά
- Μπρούσκαρη, Μ. (2004). Ανασκαφές Νοτίως της Ακρόπολεως. Τα γλυπτά, Η εν Αθήνας Αρχαιολογική Εταιρεία, Αθήνα
- Πρακτικά της εν Αθήνας Αρχαιολογικής Εταιρείας του έτους 1957, (1962). Αρχαιολογική Εταιρεία, Αθήνα
- Πρακτικά της εν Αθήνας Αρχαιολογικής Εταιρείας του έτους 1955, (1960). Αρχαιολογική Εταιρεία, Αθήνα
- Πρέκα-Αλεξανδρή, Κ. (2001-2004). Περιοχή Ακρόπολης-Διονυσίου Αεροπαγίτου-Αποστόλου Παύλου, Αρχαιολογικό Δελτίο, Τόμος 56-59
- Ορλάνδος, Α. Κ. (1955). Έκθεσις περί του έργου της εν Αθήνας Αρχαιολογικής Εταιρείας κατά το έτος 1953, Η εν Αθήνας Αρχαιολογική Εταιρεία, Αθήνα
- <https://dipylon.org/gr>

2^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Κατανόώντας και αλλάζοντας την πόλη:
Δημόσιος Χώρος & Περιβάλλον
Ανισότητες & Δημοκρατία

<https://www.participatorylab.org/>